

ERECTHEUM

GATE OF STADYRAION

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

121

ΑΕΙΟ ΤΑ ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΗ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

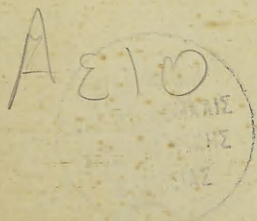
ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ
ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΡΗΘΕΙΣ ΤΗΙ 23^Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1938

ΕΝ ΤΩΙ ΠΑΡΘΕΝΩΝΙ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

(Ref. 3)

YE

1

(98)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
1949: 35

ΤΑ ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΗ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΡΗΘΕΙΣ ΤΗ 23^Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1938

ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΘΕΝΩΝΙ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ,

Τῇ 6ῃ Ἰανουαρίου 1837 λογάδες Ἕλληνες, ἄξιοι ἐκπρόσωποι τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς παραδόσεως καὶ τῆς πρὸ μικροῦ ἀνακτηθείσης ἐλευθερίας ἴδρυσαν ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείαν πρὸς σωτηρίαν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἐν διασπορᾷ ἀρχαίων μνημείων ὡς καὶ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἐν τῇ γῆ κρυπτομένων προγονικῶν θησαυρῶν.

Τὸ ὅλον αἰτιολογικὸν τοῦ ἰδρυτικοῦ ἐγγράφου ἀποπνέει τὴν βαθεῖαν πίστιν τῶν πεφωτισμένων ἐκείνων ἀνδρῶν εἰς τὸ μέλλον τῆς ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς δουλείας ἀναγεννηθείσης πατρίδος, εὐγενεστάτην εὐλάβειαν πρὸς τὰ λείψανα τοῦ μεγίστου τῶν πολιτισμῶν τοῦ κόσμου καὶ σαφεστάτην ἐπίγνωσιν περὶ τῆς ἀνεκτιμῆτου ἀξίας τοιαύτης πατρίου ἱστορίας ὡς παράγοντος ἠθικῆς θεμελιώσεως καὶ σταδιοδρομίας τοῦ νεαροῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Δὲν εἶναι ἄπορον βεβαίως ὅτι εὐρέθησαν κατὰ τὴν πρώιμον ἐκείνην ἐποχὴν ἐκλεκταὶ διάνοιαι καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ ἡ εὐλογία ἦτο ὅτι τοιοῦτοι ἄνδρες εὐρέθησαν πρόχειροι πλείονες, ὥστε ἀμοιβαίως ἐνισχυόμενοι νὰ ἀναλάβωσι μετὰ θάρρους ἔργον δύσκολον διὰ τὰς ποικίλας ἐθνικὰς δυσχερείας, ἀλλ' ἀνυπολογίστου ἐθνικῆς σημασίας, ὡς δὲ ἡ μετέπειτα ἐξέλιξις ἀπέδειξε καὶ παγκοσμίου σπουδαιότητος.

Εἶναι ἀξία προσοχῆς ἡ σύνθεσις τῆς εὐγενοῦς ἐκείνης ομάδος, διότι παρὰ τοὺς λογίους, ἱστορικοὺς καὶ διδασκάλους τοῦ γένους, οἱ ὅποιοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἐφέροντο πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν, εὐρίσκονται καὶ πολιτικοὶ καὶ ἱατροὶ καὶ στρατιωτικοὶ καὶ διπλωμάται καὶ τραπεζίται καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι πατριῶται, γνήσια τέκνα τῆς

Ἑλληνικῆς ιδέας ἐγκλειόντα ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης πατρίδος καὶ ὑπ' αὐτῆς ἐμπνεόμενα πρὸς μεγαλοφυῶν δρᾶσιν.

Ἀκριβῶς τὸ ἀνὰ σύμπαν τὸ ἔθνος διάχυτον τοῦτο αἶσθημα τοῦ στενοῦ δεσμοῦ πρὸς τὸ ἀπώτερον μέγα παρελθόν, τό τε Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Βυζαντιακόν, ὑπῆρξε μέγα κέντρον πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ πρὸς δημιουργίαν Κράτους ἔχοντος Ἑλληνικὸν χριστιανικὸν χαρακτήρα, ἀναμφισβήτητον ἀπαύγασμα τοῦ ἐν τῷ αἵματι τοῦ λαοῦ κυκλοφοροῦντος Ἑλληνισμοῦ, τὸν ὅποιον οὐδεμία δουλεία καὶ οὐδεὶς ζυγὸς ἠδυνήθη νὰ ἐξαφανίσῃ.

Ἡδη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἢ ἐν Ἀθήναις δρῶσα Φιλόμουσος Ἑταιρεία ἀπέβλεπε πρὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα μετ' ἐθνικῆς στοργῆς, παρὰ ταύτης δὲ ἐλάμβανε χρήματα πρὸς περισυλλογὴν καὶ συντήρησιν ἀρχαίων ὁ ἀείμνηστος Κυριακὸς Πιπτάκης ἱκανὸν χρόνον πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν¹.

Ἄλλ' ἀψευδῆ μαρτύρια περὶ τοῦ πανελληνίου ἀρχαιολογικοῦ αἰσθήματος εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τῶν Ἑλλήνων ἤδη ἀρχομένης τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν περιόδον τῶν συντακτικῶν τοῦ πολιτεύματος Ἐθνικῶν συνελεύσεων.

Διαταγὴ τις τοῦ Ἀρείου Πάγου τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἐκδοθεῖσα τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου 1822 καὶ κανονίζουσα τὰ τῆς νεοσυστάτου τότε ἀρχῆς τῶν Ἐφορειῶν τῆς πολιτικῆς (διοικήσεως) ἤτοι Νομαρχιῶν, μεταξὺ τῶν χρῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἐφόρου ἀναφέρει ἐν παραγρ. 4 ὅτι «φροντίζει διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων».

Μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου κατελέγοντο ὁ Γεώργιος Αἰνιὰν καὶ ὁ Δρόσος Μανσόλας ἐκ τῶν ἰδρυτῶν ἔπειτα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας².

Χαρακτηριστικὴ τῆς ἐγκαίρου ταύτης στοργῆς πρὸς τὰ ἐθνικὰ μνημεῖα εἶναι καὶ ἡ ἀπὸ 22^{ας} Φεβρουαρίου 1826 λεπτομερεστέρα ἀπόφασις τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐκτελεστικοῦ περὶ τῶν ἐν Ἀττικῇ καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις μνημείων, τῶν ὁποίων τὴν φροντίδα ἀναλαμβάνει «τὸ ἐπαρχεῖον Ἀθηνῶν καὶ ἡ φιλόμουσος ἐν Ἀθήναις Ἑταιρεία»³.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Διατάξει τῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζίνῃ Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῇ 1^ῃ Μαΐου 1827 ἐν τῇ 18^ῃ παραγράφῳ ὁρίζεται ὅτι «ὁ Διοικητὴς χρεωστέῃ νὰ φροντίξῃ νὰ μὴ πωλῶνται ἢ νὰ μὴ μεταφέρωνται ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας αἱ Ἀρχαιοτήτες⁴».

Καὶ τῆς Συνελεύσεως ταύτης μετεῖχον οἱ μετέπειτα ἰδρυταὶ τῆς Ἑταιρείας Γ. Σταύρου, Ρ. Παλαμίδης, Γ. Γλαράκης καὶ Δρόσος Μανσόλας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Ἀργεὶ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦ 1829 ἐπεκύρωσε τὸ 18^{ον} ἄρθρον τῆς Νομικῆς Διατάξεως τῆς Τροιζίνος διὰ τοῦ 10^{ου} ψηφίσματος αὐτῆς ἐκδοθέντος τῇ 2^ῃ Αὐγούστου 1829 καὶ ὁρίζοντος περαιτέρω ὅτι «δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συγχορῇ τὴν ἐξαγωγήν μόνον τῶν συντριμμάτων τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ ὅταν μόνον ζητῶνται ὡς συντελοῦντα εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐπιστημονικοῦ τινος καταστάματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως⁵».

Τῆς Συνελεύσεως μετεῖχον ὁ Ἰωάννης Οἰκονόμου, ὁ Ρήγας Παλαμίδης, ὁ Γ. Αἰνιάν, ὁ Δρόσος Μανσόλας, ὁ Κ. Μπότσαρης καὶ ὁ Ἰακωβάκης Ρίζος, ὡς γραμματεῦς.

Ἡ περὶ τῆς ἐξαγωγῆς διάταξις προεκλήθη ἐκ τοῦ σχετικοῦ διαγγέλματος τοῦ Κυβερνήτου λαβόντος ἀφορμὴν ἐκ συναφοῦς αἰτήσεως τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς τῆς ἀνασκαφῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ⁶.

Σημειωτέον ὅτι τὴν ἄδειαν τῆς ἐξαγωγῆς ἐγκρίνει ἡ Συνέλευσις «ἐπὶ σκοπῷ πλείονος ὠφελείας τοῦ ἔθνους».

Ἄλλὰ καὶ ὁ ὑπέροχος ἐκεῖνος Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας μῆπως δὲν ἐθεώρησεν ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ καθηκόντων τὴν ἴδρυσιν ἀρχαιολογικοῦ μουσείου ἐν Αἰγίνῃ τῷ 1829, τοῦ ὁποῦοι τὴν φροντίδα ἀνέθηκεν εἰς τὸν πολὺν Ἀνδρέαν Μουστοξύδη; Ἡ ἡμιεπίσημος Αἰγιναιὰ ἐφημερίς ἡ ἐκδοθεῖσα τῷ 1831 γράφει ἐν σ. 42 «Ἄλλ' ἂν ἡ Κυβέρνησις τὰ πάντα κινεῖ πρὸς μέλλουσαν τῆς πατρίδος εὐδαιμονίαν δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῆς καὶ σοφίας ἰσχυρότατα ἐλατήρια εἶναι αἱ λαμπραὶ ἀναμνήσεις τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ πολιτικοῦ μεγαλείου τῶν προγόνων μας. Ταῦτα δὲ στοχαζομένη διέταξε τὴν σύστασιν ἑνὸς Ἑθνικοῦ Μουσείου διὰ νὰ συλλεγθῶσιν εἰς αὐτὸ ὅσα λείψανα ἐκινδύνευον νὰ διαφθαῶσιν ἢ νὰ γίνωσιν ἔρμαιον τῶν ξένων, ἀναβάλλουσα εἰς εὐτυχέστερον καιρὸν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν γῆν ὅσα αὐτῇ, οἰκτείρουσα, καλύπτει εἰς τοὺς κόλπους τῆς».

Λιτοὶ λόγοι τοῦ διαφαινομένου ἐν ταῖς γραμμαῖς ἐκεῖναις Κυβερνήτου μεστοὶ ἐθνικῆς εὐλαβείας καὶ μεγαλοπράγμονος σκέψεως.

Ἄλλὰ μῆπως δὲν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων πράξεων τῆς μετὰ μικρὸν ἰδρυθείσης πρώτης βασιλείας τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐν ἔτει 1834 δημοσίευσίς τοῦ πρώτου ἀρχαιολογικοῦ νόμου τῆς 10/22 Μαΐου καὶ ἡ ὀργάνωσις ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας;

Τὸ πρῶτον μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν ἰδρῦθη τότε ὑπὸ τοῦ Πιπτάκη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Μεγάλῃς Παναγίας, ἀπὸ δὲ τῆς ἄρσεως τῶν ἐγκαινίων τῆς ἐν τῷ Θησεῖῳ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὸ διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 13^{ης} Νοεμβρίου 1834 προβλεπόμενον «Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον» ἐγκατεστάθη ἐν τῷ «Θησεῖῳ» κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1835.

Τῷ 1833 ἤδη ὁ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα νεαρὸς Γερμανὸς ἀρχαιολόγος Λουδοβίκος Ross διωρίσθη ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων Πελοποννήσου καὶ τῷ 1834 γενικὸς ἔφορος ἐν Ἀθήναις, ὅπου τῷ 1837 διωρίσθη πρῶτος καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ νεοσυστάτῳ πανεπιστημίῳ τῆς πρωτεύουσας, ἐδίδαξε δὲ ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1844.

Εἰς τὸν Λουδοβίκον Ross ἡ καὶ ἀρχαιολογικῶς ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλὰς ὀφείλει βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην δι' ὅσα οὗτος ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῆς κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ νεαροῦ βασιλείου ὀργανωτικὰ βήματα.

Σημειωτέον ὅτι ἐπὶ βραχὺ ὑπῆρξε κατὰ τὸ 1833 γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ναυπλίῳ ὁ Α. Weissenburg⁷.

Κατὰ τὰς Κυκλάδας ἔδρασε μέχρι τοῦ 1835 ὁ Ἰωάννης Κοκκῶνης, ὅστις ἴδρυσεν

ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Σύρου ἀξιόλογον τοπικὴν συλλογὴν καὶ ἠρεύνησε τὴν ἀρχαίαν Σῦρον. Ὁ Κοκκῶνης ἐλθὼν βραδύτερον εἰς Ἀθήνας ἀφωσιώθη εἰς τὴν ὑογάνωσιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησε τὴν πρὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα στοργήν.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἔπραττον οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν χαρναγὴν τοῦ ἐλευθέρου αὐτῶν πολιτικοῦ βίου, ἐπολλαπλασιάζοντο ἐν Ἑλλάδι τὰ ταξίδια τῶν φιλαρχαίων ξένων καὶ ἀνεξωπυροῦτο ἡ παγκόσμιος ἐπιθυμία πρὸς γνωριμίαν καὶ μελέτην τῆς μεγάλης χώρας, τῆς ὁποίας τὴν θαυμαστὴν τέχνην εἶχεν ἐνθρονίσει καὶ πάλιν εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς θρόνον ὁ δαίμονιος νοῦς τοῦ Ἰωάννου Ἰωακείμ Winckelmann.

Τῷ 1829 ἡ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μαίζου Γαλλικὴ στρατιωτικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ τῆς Πελοποννήσου ἀνέσκαψεν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἀνεῦρε τεμάχια τινὰ τῶν μετοπῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Διός.

Ἐτη τινὰ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ Ἀγγλικὴ «Ἐταιρεία τῶν Ἐρασιτεχνῶν» ἐξέδιδε σημαντικὸν δημοσίευμα περὶ τῶν ἀνεκδότων μνημείων τῆς Ἀττικῆς 1817.

Τὸ ἔτος 1829 εἶναι ἱστορικὸν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν ἐν Εὐρώπῃ, διότι κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἰδρύθη ἐν Ρώμῃ τὸ «Διεθνὲς Ἰνστιτούτον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀνταποκρίσεως», τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν βραχείας διαρκείας διεθνή αὐτοῦ μορφήν καὶ ὑπὸ τὴν μετέπειτα Γερμανικὴν αὐτοῦ διαμόρφωσιν σπουδαίαν ἤσκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν καθόλου ἀρχαιολογίαν καὶ ἐπετάχυνεν ἀνὰ τὰς διαφόρους Εὐρωπαϊκὰς χώρας τὸν ρυθμὸν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κλασσικῶν σπουδῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τὴν νέαν ἱστορικὴν πλέον κατεύθυνσιν.

Τοιαύτην δεχόμενοι ἐξωθεν παρόρμησιν, ἀλλὰ κυρίως ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐλαυνόμενοι δαιμονίου τῆς λατρείας τοῦ μεγάλου κόσμου, τοῦ ὁποίου ὑπὸ τῆς Ἀγαθῆς Τύχης ἐτάχθησαν μέτοχοι, ἴδρυσαν οἱ νεώτεροι ἐκεῖνοι λαμπροὶ Ἕλληνες τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν.

Μετ' εὐλαβείας ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα αὐτῶν:

Κωνσταντῖνος Μπέλιος	Κ. Δ. Σχινᾶς	J. H. Skene
Ἀλέξανδρος Μπέλιος	Δ. Α. Θεοδωράκης	Π. Δελιγιάννης
Ζηνόβιος Πῶπ	Ἰ. Ὀρλάνδος	Ἰ. Ε. Χίλλ
G. C. Gtorius	Π. Κ. Ἡπίτης	Ἀ. Πετζάλης δικηγόρος
N. Γ. Θεοχάρης	Δ. Γ. Σοῦτσος	Ἀ. Πολυζωΐδης
Ἀ. Κομπατῆς	Χ. Αἰνιάν	Σ. Σκοῦφος
Πέτρος Α. Στεφανίτζης	Ἀ. Πετράκης	Κ. Βοτζάρης
Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς	N. Κωστής	Φωκίων Ῥῶκ
Ἰ. Ρ. Ραγκαβῆς	Κ. Βλαχούτσος	Δημήτριος Βουδούρης
Κ. Σ. Πιτάκης	Γ. Ἀργυρόπουλος	Εὐθύμιος Οἰκονομίδης
Ἀ. Ζ. Μάμουκας	Δ. Ἀνσέλμος	Ἀ. Ἰπποκράτης Κλάδος
Ἰ. Π. Κοκκῶνης	Γ. Αἰνιάν	Κ. Δομνάνδος
Θ. Φαρμακίδης	Σ. Κλεάνθης	Ῥήγας Παλαμίδης

Δ. Ν. Φωτίλας	Ὁ ἰατρός Μαυροκορδάτος	Γ. Παγώνης
Παναγιώτης Σοῦτσος	Ἄ. Παΐζος	Γ. Μαυροκορδάτος
Θ. Μανούσης	Δρόσος Μανσόλας	Γ. Ἀργυρόπουλος
Γ. Γεννάδιος	José Soler	Δ. Δενδρινός
Ἰ. Ρίζος	Γ. Ἀποστολίδης Κοσμητῆς	Δ. Θωμαΐδης
Σ. Ὀμηρίδης	Ἰωάννης Πιστόλλας	Ἄ. Φόρστερ
Ἰωάννης Γ. Τυπάλδος	Ἀρχιμανδρίτης Ἀρσένιος	Γεώργιος Σταύρου
Γεώργιος Μ. Καραμάνος	Ἰωάννης Α. Οἰκονόμου	Χρ. Αὔγουστος Βράνδης
Δ. Ν. Δρόσος	Χαρ. Καρπούνης	
Γ. Α. Ράλλης	Ν. Λεβαδιεύς	

Πρὸς ἴδρυσιν τῆς Ἑταιρείας ἐπρωτοστάτησεν ὁ ἐκ Βλάτσης τῆς Μακεδονίας, ἐν Βιέννῃ δὲ μονίμως κατοικῶν βαρῶνος Κωνσταντίνος Μπέλιος, ὁ καὶ ἄλλως γνωστὸς ἐθνικὸς εὐεργέτης, ὅστις ἐγεννήθη τῷ 1772 καὶ ἀπέθανε τῷ 1838 (11/23. 12. 1838)⁸.

Διὰ Β. Α. ἐκδοθέντος τῇ 15^ῃ Ἰανουαρίου καὶ κοινοποιηθέντος τῇ 18^ῃ Ἰανουαρίου 1837 ἐνεκρίθη ἡ ἴδρυσις καὶ ὁ πρῶτος ὄργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας ὁ συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ, τῇ δὲ 28^ῃ Ἀπριλίου 1837 ἐν τῷ ἱερωτάτῳ τούτῳ χώρῳ, ὅπου εὐτοχούμεν σήμερον νὰ ἐορτάσωμεν τὴν συμπλήρωσιν τῆς πρώτης ἑκατονταετίας, συνῆλθεν ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις τῶν ἐταίρων καὶ ἐξέλεξε τὸ πρῶτον διοικητικὸν συμβούλιον.

Πρῶτος πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἐγένετο ὁ ἐπιφανὴς ἀνὴρ Ἰακωβάκης Ρίζος Νερούλος, Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Ἑταιρείας, ἀντιπρόεδρος ὁ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας διευθυντὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων Ἰωάννης Κοκκῶνης, γραμματεὺς ὁ Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς, τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας παιδείας ἐν τῷ αὐτῷ Ὑπουργείῳ, ταμίας ὁ τραπεζίτης Ἄ. Κομπατῆς μέλη δὲ τῆς ἐφορείας, ὡς ἐλέγετο τότε τὸ συμβούλιον, ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, γενικὸς ἐφορὸς τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν τῷ Ὑπουργείῳ, ὁ Γρῶπιος, πρόξενος τῆς Αὐστρίας ἐν Ἀθήναις, ὁ Ἡπίτης ἰατρός καὶ ὁ Δ. Φωτίλας, πάντες ἄνδρες διακεκριμένοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ συμβουλίῳ συμπράττουσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν καὶ παρεπιδημοῦντες ξένοι φιλόραχοι, ὁ Γκορίσιος, ὁ José Soler, ὁ J. H. Skene, ὁ Ἰ. Ε. Χίλλ, ὁ Α. Φόρστερ, ὁ Χρ. Αὔγουστος Βράνδης, οὗτω δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καθιεροῦται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐθνικῇ ἀρχαιολογικῇ προσπάθειᾳ τῆς Ἑλλάδος ἡ μεγαλόψυχος καὶ γενναία ἀντίληψις τῆς συνεργασίας μετὰ παντὸς ἀλλοδαποῦ, εἰλικρινοῦς στρατιώτου τῆς αὐτῆς μεγάλης ἰδέας, ἐν πλήρει ἰσοπολιτείᾳ καὶ ἀδελφότητι. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐτήρησεν ἡ Ἑλλὰς πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως, ἡ δὲ κατὰ τὴν σημαντικὴν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχαιολογίαν σημερινὴν ἡμέραν ἀθρόα παρουσία τῆς σεμνοτάτης ταύτης παγκοσμίου θεωρίας ἀποτελεῖ διὰ τὰ Ἑλληνικὰ αἰσθήματα τὴν καλλίστην δικαίωσιν.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλην ὀρθὴν γραμμὴν ἐσωτερικῆς συνεργασίας καθώρισεν ἡ πρώτη

συγκρότησις τοῦ συμβουλίου, τὴν οὐχὶ ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐιδικῶν ἀρχαιολόγων σύνθεσιν αὐτοῦ.

Ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας σκοπὸν εἶχε, μάλιστα τότε, ὅπως ἐμψυχώσῃ τὸ εὐρύτερον κοινὸν πρὸς πραγματικὴν συνεργασίαν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς μελέτης τῶν μνημείων τῆς πατρίδος ἱστορίας. Τοῦτο δὲ εἶναι δυνατὸν μόνον διὰ τῆς συμπράξεως ἀρχαιολόγων καὶ φιλαρχαίων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν γέφυραν πρὸς τοὺς μὴ ἀρχαιολογικοὺς κύκλους, διὰ δὲ τοὺς ἐιδικούς εἶναι ὁ γνώμων καὶ ὀρθομιστὴς τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος καὶ τῆς κατακτήσεως τῶν πλείονων ὑπὲρ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἡ Ἐταιρεία ἐτήρησεν ἀναλλοίωτον τὴν πορείαν αὐτῆς μέχρι σήμερον. Ὅτι δὲ ὀρθῶς ἐπραξέε καὶ πράττει, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν μεγάλων αὐτῆς ἔργων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἑκατονταετίας.

Δὲν ὑπῆρξε βεβαίως ἀνθόσπαρατος ὁ δρόμος τοῦ ἰδρύματος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ περίοδον, ἀλλ' εἶχεν ἐπὶ μακρὸν νὰ παλαίσῃ τοῦτο κατὰ μυριάων δυσχερειῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν κατεῖχεν ἀσήμαντον θέσιν τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα. Μετὰ τίνος δὲ καρτερικότητος καὶ ἐπιμονῆς εἰργάζοντο οἱ λαμπροὶ ἐκείνοι θιασῶται τῆς ἰδέας, δεικνύει τὸ χαρακτηριστικὸν ἐκείνου ἀνέκδοτον, καθ' ὃ ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1858, διαρκούσης βραχείας τινὸς καταπτώσεως καὶ νεκροφανείας τῆς Ἐταιρείας, εἶχε σχηματισθῆ σύλλογός τις πρὸς ἴδρυσιν μουσείου μετὰ συνδρομῆς ἡμερησίας ἐνὸς λεπτοῦ καὶ διαρκείας ὑποχρεώσεως ἐπὶ ἐν τοῦλάχιστον ἔτος.

Ἡ φαινομένη παιδαριώδης αὕτη πράξις, ἐνέχει στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὸν ἱερὸν ζῆλον τῶν δυσφορούντων διὰ τὸν μαρασμὸν τῆς Ἐταιρείας καὶ τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς. Μεταξὺ τῶν συγκροτησάντων τὸν ἡρωϊκὸν τοῦτον σύλλογον ἦτο ὁ πολὺς Στέφανος Κουμανοῦδης ὁ μετέπειτα ἔνδοξος γραμματεὺς μῆς ὀλοκλήρου τεσσαρακονταετίας (ΠΑΕ 1929, 32).

Ὁ πρῶτος γραμματεὺς καὶ πολυτιμότετος στυλὸς τῆς Ἐταιρείας Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς ἐπὶ μίαν δεκατετραετίαν ἠδυνήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπωφελῶς τὴν ἀπεραντον σοφίαν καὶ κοινωνικὴν αὐτοῦ εὐστροφίαν πρὸς σχετικὴν ἐμπέδωσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐταιρείας ἀγωνιζομένης κατὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐμποδίων.

Αἱ ἐργασίαι ἦσαν κατ' ἀνάγκην ἡ περισυναγωγή καὶ σωτηρία τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ σποραδικαὶ μικραὶ ἀνασκαφαὶ καὶ ἄλλαι ἐργασίαι κυρίως ἐν Ἀθήναις καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, αἱ ὁποῖαι ἔφερον εἰς φῶς πολυτίμους ἀρχαιοτήτας, ἀγάλματα καὶ ἐπιγραφάς. Τότε ἄρχεται ἡ δημοσίευσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ Πιττάκη, τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος καὶ ὁ πατριωτισμὸς ὑπῆρξαν τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς ἐθνικῆς του δράσεως.

Ὁ Πιττάκης, ὁ Ῥαγκαβῆς καὶ ὁ Ρίζος ὁ Νερούλδος εἶναι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς περιόδου ἐκείνης.

Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρχε πλήρης

ἐπίγνωσις τῆς σημασίας τῶν ἀναστηλώσεων τῶν ἀρχαίων μνημείων ὡς τελικοῦ σκοποῦ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν. Ἐγένοντο δὲ πλείονες ἐργασίαι ἐν τῇ κατευθύνσει αὐτῇ, μεταξὺ δὲ τούτων ἐξαίρετον θέσιν κατέχει ὁ ὑπὸ τοῦ Ross, τοῦ Schaubert καὶ τοῦ Hausen ἀναστυλωθεὶς ναῦσκος τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης, τὸν ὁποῖον ἀναστηλώνει καὶ πάλιν ἡ ἐγνωσμένη πείρα τοῦ Νικολάου Μπαλάνου.

Καθ' ὅλου εἰπεῖν ἡ περίοδος αὕτη δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ περίοδος τῶν Ἀθηνῶν.

Εἶναι δὲ τοσαύτη ἡ δραστηριότης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ὥστε περιλαμβάνει τὴν ὅλην Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογικὴν δρᾶσιν καὶ δικαιοῦναι πλήρως τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς. Ἡ μετέπειτα μάλιστα ἐπέκτασις τῆς δράσεως τῆς Ἐταιρείας εἰς πλείονας Ἑλληνικὰς περιοχὰς καὶ ἡ συγκέντρωσις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐμφανίσεως εἰς χεῖρας αὐτῆς συνετέλεσαν, ὥστε ἀκόμη καὶ σήμερον, ὅτε ἡ δημοσία ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία εἶναι ἀρτιώτερον ὀργανωμένη, καὶ δημόσια ἀκόμη ἀρχαὶ νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Ἐταιρείαν!

Ἦτο δὲ τοιαύτη ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπόληψις τοῦ ἰδρύματος ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτοῦ, ὥστε ἐκαλεῖτο ἐπισήμως «Ἀρχαιολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Ἑλλάδος» ὁ δὲ Ῥαγκαβῆς ἰσόβιος αὐτῆς γραμματεὺς. Εἰς τὴν ἀγαθὴν ταύτην φήμην ἀναμφισβητήτως συνετέλεσαν ἡ ἐξαιρετικὴ μόρφωσις τοῦ Ῥαγκαβῆ καὶ τοῦ Νερούλου ὡς καὶ ἡ δεξιὰ διοικήσις αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ κατευθύνσει τῆς Ἐταιρείας⁹.

Νέα περίοδος τοῦ ἰδρύματος ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ Στεφάνου Κουμανούδη τῷ 1859, ὅτε οὗτος ἐξέλεγη γραμματεὺς καὶ ἐνεκαίνισε γονιμοτάτην ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ δρᾶσιν διαρκέσασαν μέχρι τοῦ 1894.

Ὁ Φίλιππος Ἰωάννου, ὁ Εὐθύμιος Καστόρχης, ὁ Σπυρίδων Φιντικλῆς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος εἶναι σπουδαῖοι παράγοντες τῆς προόδου τῆς Ἐταιρείας καὶ πολύτιμοι συνεργάται τοῦ Κουμανούδη.

Εἰς τὸν ἀείμνηστον Καστόρχην ἰδίᾳ ὀφείλεται ἡ δημιουργία τοῦ λαχείου τῆς Ἐταιρείας θεσπισθέντος τὸ πρῶτον τῷ 1874 διὰ Β. Διατάγματος, κατοχυρωθέντος δὲ ἔπειτα δι' ἀποκλειστικοῦ προνομίου διὰ τοῦ Νόμου ΑΧΛ τοῦ 1887 τῇ εἰσηγήσει τοῦ Χαριλάου Τρικοῦπη, ἀνακηρυχθέντος διὰ τοῦτο εὐεργέτου τῆς Ἐταιρείας.

Ἡ διὰ τῶν προσόδων τοῦ λαχείου τόνωσις τοῦ ἀναιμικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐταιρείας ἐπιφέρει ἰξίτικὴν μεταβολὴν εἰς τὸν ρυθμὸν καὶ εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς δράσεως αὐτῆς. Ἡ Ἐταιρεία ἀπὸ Ἀθηναϊκῆς καθίσταται Ἑλληνικὴ καὶ κατὰ μικρὸν ἀπὸ στενώτερον μουσειακῆς πανελληνίως ἀνασκαφικῆ καὶ μουσειακῆ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνισχύεται καὶ ἡ δημοσία ἀρχαιολογικὴ πρόνοια καὶ ἐργασία, ἐν τῇ κοινῇ δὲ προσπαθεῖα προάγεται καὶ ἐμπεδοῦται περισσότερον ἢ ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικὴ τάξις. Ἄλλ' ὅπωςδήποτε τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ ὅλου ἔργου πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία διὰ τοῦτο λαμβάνει τὸν χαρακτηριστὴν κρατικῆς καὶ ἐθνικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐκπροσωπεῖ κατ' ἐπικράτησιν τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ ἔορτασμός τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας δὲν ἔχει τὴν χοριᾶν ἰδιωτικῆς τινος πανηγύρεως συλλόγου ἐρασιτεχνῶν, ἀλλ' ἀποβαίνει πανηγυρις τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς ἐπιστημονικῆς ἀρχαιολογίας.

Σημαντικὸν ὡσαύτως σημεῖον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑταιρείας εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ 1896 ἀμεσώτερον ἐκδηλωθὲν ὑπὲρ αὐτῆς βασιλικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἐμφάνισις τῶν βασιλικῶν προσώπων ἐπὶ κεφαλῆς τῆς διοικήσεως αὐτῆς.

Ἡ κατ' εἰσήγησιν τοῦ ἀναλαβόντος τῷ 1894 τὴν γραμματεῖαν Παναγῆ Καββαδία ἀνάληψις τῆς προεδρίας τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Διαδόχου καὶ μετέπειτα Βασιλέως Κωνσταντίνου ἠμβλυνε τὰς προσωπικὰς ἀντιθέσεις καὶ ἐνίσχυσε τοὺς ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ ἐργαζομένους πρὸς συνεχῆ θετικὴν ἐργασίαν, ἔθεσε δὲ τὴν ὅλην ἀρχαιολογικὴν κίνησιν ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν καὶ προσέδωκεν εἰς αὐτὴν ἔτι μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς.

Ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐν στενωτάτῃ συν-εργασία μετὰ τῆς κρατικῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος διηύθυνεν, ἠδυνήθη ὁ Καββαδίας νὰ ἀναπτύξῃ πᾶσαν τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ θέλησιν καὶ τὴν πεφωτισμένην δραστηριότητα ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του εἰς τὴν εἰκοσαετῆ περιόδον τῆς γραμματείας αὐτοῦ, ἔχων πολυτίμους συνεργάτας τοὺς τε ἄλλους συμβούλους καὶ τοὺς εἰς τὴν προεδρίαν παρεδρευόντας Δημοσθένη Τσιβανόπουλον, Γεώργιον Μιστριώτην, Νικόλαον Πολίτην καὶ τελευταῖον τὸν Δημήτριον Παππούλιαν, ἄνδρα ἐξαιρέτως ὠφελήσαντα τὴν Ἑταιρείαν ἐν κρίσιμῳις στιγμαῖς.

Ἡ ἐκ τῶν προσόδων τοῦ λαχείου ἀκμὴ διήρκεσε μέχρι τοῦ 1910, ὅτε ἡ σύγχυσις προσώπων καὶ πραγμάτων ἐπληξε τὴν Ἑταιρείαν, ἀφηρέθη δὲ ἀπ' αὐτῆς τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἀποδοιμένου αὐτῇ προϊόντος τῶν εἰσπράξεων τοῦ λαχείου τοῦ στόλου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων, κατελείφθη δὲ τὸ ἴδρυμα εἰς τὰ ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ περιουσίας εἰσοδήματα.

Μόλις τῷ 1934 ἡ τότε Κυβέρνησις Τσαλδάρη ἀναγνωρίσασα τὸ δίκαιον τῶν σχετικῶν ὑπομνημάτων τῆς Ἑταιρείας, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον παρίστα τὰ καταπατηθέντα ἐκ τοῦ λαχείου δικαιώματα καὶ ὑπεμίμησε τὴν ἐθνικὴν ἀποστολὴν τοῦ ἴδρυματος, καθώρισε τὴν ἀπόδοσιν τῶν $\frac{10}{100}$ ἐκ τῶν καθαρῶν εἰσπράξεων τοῦ Λαχείου Προνοίας, ὅπως εὐρύτερον διαμορφωθὲν ὀνομάσθη τὸ νέον λαχεῖον. Μετὰ ταῦτα ὠρίσθη παγία ὑπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως εἰς πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν ἡ ἐτήσιᾳ πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἀπόδοσις ἐκ τοῦ λαχείου. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ τελευταῖαι πρὸ τοῦ 1910 ἀποδόσεις ἐκ τοῦ λαχείου τοῦ στόλου εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἦσαν δραχμῶν χρυσῶν τριακόσια χιλιάδες, τότε παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη εὐρὺ πεδῖον πρὸς ἄσκησιν τῆς οικονομικῆς δικαιοσύνης τοῦ Κράτους.

Ἄλλὰ παρὰ πάσας τὰς οικονομικὰς δυσχερείας ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἠγωνίσθη εὐστόχως ἔχουσα συνεπίκουρον τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν πασίγνωστον ὀλιγόκειαν καὶ λιτότητα τῶν ἐν αὐτῇ ἐργαζομένων. Δὲν ἠδυνήθη βεβαίως νὰ πραγματοποιήσῃ πάντας τοὺς πόθους αὐτῆς, ἀλλὰ κατώρθωσε πολλά, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσιν ἐπίζηλον στέφανον διὰ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς, ἅπασαν ἀφιερωθεῖσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἔθνους.

Θὰ ἤρουν καὶ μόνα τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ αἱ περὶ αὐτὴν ἀνασκαφικαὶ

ἔρευναι, ἵνα καταστήσωσιν ἔνδοξον τὸ ἴδρυμα καὶ τοὺς ἐρευνητάς. Ἀλλὰ μήπως ἡ Ἐπί-
 δαυρος καὶ τὸ μουσεῖον αὐτῆς εἶναι μικροτέρας σημασίας; τὸ Σούνιον; ἡ Ἐλευσίς;
 αἱ Θῆβαι;

Αἱ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνασκαφαὶ προϊστορικῶν τόπων ἐπιστημονικώτατα μελετηθεῖσαι
 δὲν ἀνέφξαν νέους ὁρίζοντας ἐν τῇ μελέτῃ τῶν προϊστορικῶν περιόδων τῆς Ἑλλάδος;
 Μήπως οἱ ἄλλοι Θεσσαλικοὶ τόποι δὲν ἀπέδωκαν πληθὺν σημαντικωτάτων μνημείων;
 Ἡ Πέλλα, τὸ Λίον, ἡ κοιτὶς τῶν Ἑλλήνων Δωδώνη, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Κέρκυρα,
 ἡ Κεφαλληνία, ὁ Θέρος, ἡ Σικυών, αἱ Μυκῆναι, ἡ Λυκόσουρα, ἡ Σπάρτη, ἡ Μεσσηνία,
 ἡ Πύλος, οἱ τόποι τῆς Κρήτης, ἡ Ῥήνεια, ἡ Σάμος, ἡ Λέσβος, ἡ Χίος καὶ τοσοῦτοι
 ἄλλοι τόποι τῆς Ἑλλάδος;

Εἰς πεντακόσια περίπου συμποσοῦνται τὰ ὀνόματα τόπων μικρῶν ἐρευνῶν καὶ
 μεγάλων ἀνασκαφῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἐταιρεία παρέσχε σημαντικὴν συμβολὴν εἰς
 τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ ὅλου ἀρχαίου κόσμου τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης.

Κατὰ τὴν ἱεράν δὲ ταύτην στιγμήν τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς ἑκατονταετίας μετὰ
 συγκινήσεως καὶ βαθείας εὐλαβείας ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλιπόντων ἀρχαιο-
 λόγων συντελεστῶν τοῦ μεγάλου ἔργου.

Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς, Κυριακὸς Πιπτάκης, Στέφανος Κουμα-
 νοῦδης, Πέτρος Εὐστρατιάδης, Π. Περβάνογλους, Κυριακὸς Μυλωνᾶς
 Ἀχιλλεὺς Ποστολάκκας, Παναγιώτης Σταματάκης, Παναγῆς Καββα-
 δίας, Δημήτριος Φίλιος, Ἀντώνιος Οἰκονόμος, Χρῆστος Τσουντας,
 Βαλέριος Στάης, Ἀνδρέας Σκιαῶς, Δημήτριος Σταυρόπουλος, Βασί-
 λειος Λεονάρδος, Φρειδερίκος Βερσάκης, Παναγιώτης Καστριώτης,
 Ἰωάννης Σβορώνος, Ἀδαμάντιος Ἀδαμαντίου.

Ἀλλὰ τῆς Ἐταιρείας τὸ ἔργον ὑπῆρξε καὶ εὐρύτατα μουσειακόν, ἐπλήρωσε δὲ αὕτη
 τὴν χώραν διὰ τε μεγάλων καὶ μικρῶν μουσείων, διὰ τῶν ὁποίων διεσώθησαν τὰ ἀρχαῖα
 μνημεῖα ἀπὸ τῆς διασπορᾶς καὶ τῆς ἀπωλείας.

Θὰ ἦρκει δὲ καὶ μόνον τὸ μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ἵνα δικαιώσῃ τὴν ὑπαρξίν τοῦ
 ἰδρύματος. Ὅτε ἐκτίσθη τὸ μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μπεναρδάκη
 καὶ διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου ἐπὶ τοῦ δωρηθέντος ὑπὸ τῆς Ἑλένης Τοσίτσα γηπέδου,
 τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ εἶχεν ὀλόκληρον παρασκευάσει ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία διὰ
 τῆς ἀκαταπόνητου ἐπιμελείας τοῦ Στεφάνου Κουμανοῦδη καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀθανα-
 σίου, λεπτομερέστατα καταγεγραμμένον εἰς εἰδικούς καταλόγους. Πάντες οἱ θησαυροὶ
 παρεδόθησαν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας εἰς τὸ Κράτος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εἶχεν αὕτη ἐργασθῆ
 καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐργάζεται ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑστεροβουλίας κέρδους ἢ ἄλλης τινὸς
 ὠφελείας, πλὴν τῆς ἠθικῆς ἱκανοποιήσεως ὅτι ἐκτελεῖ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Ἐλευσίως καὶ τὸ μουσεῖον τῶν Θηβῶν καὶ τὸ
 μουσεῖον τῆς Χαλκίδος καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Τεγέας καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Σπάρτης
 καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Ἐπιδαύρου, τὸ πρῶτον τοῦτο κατὰ χρονολογίαν ἀρχιτεκτονικὸν
 μουσεῖον τοῦ κόσμου, καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Λυκοσούρας, καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Μυκόνου

καὶ τὸ παλαιὸν μουσεῖον τῆς Κορίνθου ιδρύθησαν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, ἵνα μόνον τὰ σπουδαιότατα ἀναφέρωμεν.

Σημαντικὴν δὲ προσέφερον ἡ Ἑταιρεία ὑπηρεσίαν διὰ τῆς περισυναγωγῆς ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἀνέγερσιν μουσειακῶν κτιρίων.

Δὲν θὰ ἐπετρέπετο δὲ κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦτον νὰ λησμονηθῇ ὅτι ἄνευ τῆς προνοίας τῆς Ἑταιρείας, ὅπως ἐγκαίρως παρασκευάσῃ ἐπιστήμονας ἀρχαιολόγους δι' εἰδικῶν ὑποτροφιῶν, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ σοβαρὰ ἀρχαιολογικὴ ἐργασία ἐν Ἑλλάδι οὔτε ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ὑπηρεσίᾳ οὔτε ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πανεπιστημίοις. Τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ δίδαγμα διὰ τὸ μέλλον καὶ σημαίνει τὸν κίνδυνον, ὅστις θὰ ἠπειλεῖτο, ἐὰν οἱ πόροι τῆς Ἑταιρείας δὲν ἤθελον αὐξηθῇ ἢ ἐὰν τὸ Κράτος δὲν ἤθελεν αὐτὸ συστηματοποιήσει τὴν πρόνοιαν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ ἠλαττωμένα ἔχουσα ἡ Ἑταιρεία τὰ οἰκονομικὰ μέσα προσπαθεῖ νὰ ἐπικουρῇ ἐκ τοῦ ἐνότου εἰς τοιαύτας σπουδὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι θεμελιώδεις προϋπότητες τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας.

Ἀνταξίαν ἀντιστοιχίαν πρὸς τοὺς ἀνασκαφικοὺς καὶ μουσειακοὺς μόχθους τοῦ ιδρύματος ἀποτελοῦσι τὰ πολλὰ καὶ πόικιλα αὐτοῦ δημοσιεύματα, ὅπου ὡς ἐν κατόπτρῳ εἶναι ἐκτεθειμένη ἡ ἀρχαιολογικὴ ἡμῶν ἐργασία καὶ ὅπου δοκιμάζεται καὶ σχηματίζεται ἡ ἐπιστημονικὴ σκέψις.

Τὸ σπουδαιότερον πρὸς τοῦτο ὄργανον, τὴν εἰδικὴν ἀρχαιολογικὴν βιβλιοθήκην, ἤρχισεν ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τῆς σημασίας τοῦ πράγματος, νὰ σχηματίζῃ ἡ Ἑταιρεία ἅμα τῇ ἰδρύσει αὐτῆς, ἔχει δὲ σήμερον ἀναγάγει εἰς ἀξιόλογον περιωπὴν διὰ σημαντικῆς δαπάνης ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῆς καὶ διὰ πλειόνων δωρεῶν, δι' ἃς βαθεῖαν τὸ ἡμέτερον ἴδρυμα αἰσθάνεται εὐγνωμοσύνην.

Τοιοῦτος ὁ καρπὸς τῆς πρώτης ἑκατονταετίας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας μεγίστης σημασίας διὰ τὴν Ἑλλάδα, σπουδαιότατος διὰ τὴν διεθνή ἐπιστήμην.

Οἱ Ἕλληνες οἱ περὶ τὴν κλασσικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενοι ἔχουσι τὴν ἐξαιρετικὴν εὐτυχίαν νὰ ἐργάζωνται ἐν ταυτῷ καὶ ἐν ἐθνικῷ καὶ ἐν διεθνῇ ἐπιστημονικῷ περιβάλλοντι. Τὸ φιλόξενον πνεῦμα τῆς ἡμετέρας χώρας καλύπτει ὑπὸ τὰς εὐρείας αὐτοῦ πτέρυγας πλειάδα ἀρχαιολογικῶν ιδρυμάτων, τῶν ὁποίων ἢ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς προέλευσις ἔχει μεταπέσει εἰς ἀπλὴν στατιστικὴν σημασίαν, οὐδεμίαν δὲ ἀσκεῖ ἐπίδρασιν εἰς τὰ φιλικὰ ἡμῶν αἰσθήματα καὶ τὴν ἀδιατάρακτον μετ' αὐτῶν συνεργασίαν.

Ἡ οἰκογενειακὴ αὐτῆ συμβίωσις μετ' ἀδελφῶν ὁμογαλάκτων συναθλούντων τὸν κάλλιστον ἀγῶνα τῆς ἐπιστήμης δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς μόνον συναισθηματικὴ ἀλλὰ καὶ ἐπαγγελματικὴ εὐτυχία παρέχουσα τὴν πολύτιμον εὐκαιρίαν ἀμοιβαίας παρορμήσεως καὶ διδασκαλίας καὶ συνεχοῦς συνεργασίας, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τῆς θετικῆς προόδου. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἡμῶν ἀπευθύνομεν ὀλοψύγως ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὰς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὰς Σχολὰς καὶ ἀποδίδομεν ἐξ ὀλοκλήρου τὰ θερμὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Πρύτανις

τῶν Διευθυντῶν πρὸ μικροῦ μετὰ τῆς συνήθους εἰς αὐτὸν εὐγλωττίας καὶ ποιητικῆς ἐξάρσεως ἐξέφρασε πρὸς ἡμᾶς.

Τὴν φιλικὴν ἡμῶν συνεργασίαν καθαγιάζει ὁ μέγας σκοπὸς τῆς ἀνακτίσεως τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ διὰ τῆς ἐρεῦνης τῆς σκαπάνης καὶ τοῦ πνεύματος.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἢ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν εἶναι ἀπλῶς ἠθικὴ ἀλλὰ καὶ βαθύτατα ἐθνικὴ. Ὅτι δὲ τὸ αἶσθημα τοῦτο εἶναι βαθέως ἐρριζωμένον καὶ τρόπον τινὰ αὐτόματον ἐφάνη ἐν τῇ Νομικῇ διατάξει τῆς Ἀνατολικῆς χέρσου Ἑλλάδος τοῦ 1822 ὅτε παρὰ τὸν καπνὸν τῆς ἀπελευθερωτικῆς πυρίτιδος διατάσσεται ἡ φροντίς περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων. Τὰ ἱστορικὰ καθ' ὅλου μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι θέματα μελέτης διὰ πάντα μὴ Ἕλληνα ὡς μνημεῖα μεγάλων περιόδων τῆς ἱστορίας, δι' ἡμᾶς εἶναι μνημεῖα τῆς ἰδίας ἡμῶν χώρας καὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἱστορίας ἀπὸ τῆς παλαιολιθικῆς περιόδου μέχρι σήμερον, ἱστορίας παρὰ πάσας τὰς μεταβολὰς ἐνιαίας καὶ ὡς ἰδέας καὶ ὡς πηγῆς ἠθικῆς διδασκαλίας. Παρὰ τὴν ἀναπόφευκτον διαφορὰν τῶν χρόνων ὁ νέος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ πλεῖστα σημεῖα συνάπτεται πρὸς τὸν ἱστορικὸν πυρῆνα τῆς ἐνιαίας Ἑλλάδος καὶ ἀποτελεῖ τούτου συνέχειαν καὶ ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν καὶ ψυχικὴν.

Ἴδου διατὶ τὸ ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἔχει ὅλους ἰδίαν σημασίαν καὶ διατὶ περιβάλλεται ὑπὸ τοιαύτης πανελληνίου στοργῆς, ὥστε νὰ ἔχη ὕμνητὴν αὐτὸν τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως σήμερον, νὰ ἔχη ἄλλοτε προέδρους καὶ συμβούλους αὐτοὺς τοὺς Ὑπουργοὺς τῆς Παιδείας καὶ Πρωθυπουργοὺς τῆς χώρας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1896 αὐτοὺς τοὺς Βασιλεῖς.

Ἴδου διατὶ ἀπὸ πάσης γωνίας, ὅπου τιμᾶται ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, κατακλύζουσι τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν θερμότερα συγχαρητήρια γράμματα καὶ πολλοὶ προσέρχονται παντοδαποὶ θεωροὶ εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ σημερινὴ πανήγυρις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας δὲν εἶναι ἀπλῶς Ἑλληνικὴ ἐορτή, ἀλλ' εἶναι παγκόσμιος πανήγυρις τιμῶσα μὲν τὸ σημαντικὸν ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς ταύτης Ἀκαδημίας, ἀλλ' ἐν ταυτῷ ὡς ἐν συμβόλῳ ἀπονέμουσα λατρείαν πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐνέπνευσε τὸν μέγαν ἱεροφάντην τῆς ἀρχαιολογίας ἵνα εἴπῃ ὅτι «διὰ νὰ γίνῃ τις ἄνθρωπος πρέπει πρῶτον νὰ γίνῃ Ἕλληνας».

Ὑπὸ τοιοῦτους αἰσιωτάτους οἰωνοὺς καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν Σεπτὸν ἡμῶν Βασιλέα χωροῦμεν θαρροῦντες πρὸς τὴν δευτέραν ἑκατονταετίαν.

Ζῆθι, Βασιλεῦ, καὶ κρατύνου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ δόξῃ!

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1 Εὐθ. Καστόρρη Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς τὸ 1837 μέχρι τοῦ 1879 τελευταῖος (1879) σ. 7 ἔ. Καββαδία Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (1900) σ. 12 σημ. 2.

2 Περβ. Μάμουκα Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος τόμ. Α' (1839) σ. 97 ἔ. 99 § 4. Σημειωτέον

ὅτι ὁ ἐξαίρετος Γεώργιος Αἰνιὰν γενόμενος Φιλικός καὶ μεταβὰς τῷ 1818 εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ἵνα ἐνεργήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, εὗρεν ἐν τῷ φιλαρχαίῳ αὐτοῦ ζήλῳ τὸν καιρὸν, ὅπως ἐκτέλεσῃ μικρὰν ἀνασκαφὴν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Οὔτης πυρᾶν τοῦ Ἡρακλέους.

3 ΓΕΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. 41

Ἐν Ναυπλίῳ Σαββάτῳ 27 Φεβρουαρίου 1826

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ—ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

Προσωρινῆ Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Ἐπειδὴ ὅλα τὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος εἶναι ἐθνικά·

Ἐπειδὴ ἡ διατήρησις αὐτῶν εἶναι ἀναγκαία·

Ἐπειδὴ εὐρίσκονται εἰς Ἀθήνας πολλαὶ ἀρχαιοτήτες διασπαρμέναι ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἡ περιπελεγμέναι κακῶς μεταξύ τῶν νέων οἰκοδομῶν, καὶ κεκρυμμέναι εἰς τοὺς τοίχους αὐτῶν·

Θεωρήσαν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1195 Προβούλευμα καὶ τὰς ἀναφορὰς τῆς φιλομούσου ἐναιρείας·

Διατάττει.

Α'. Τὸ ἐπαρχεῖον Ἀθηνῶν καὶ ἡ φιλόμουσος ἐν Ἀθήναις ἔταιρεία, συνεννοούμεναι μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκποίσεως τῶν φθαρτῶν κτημάτων νὰ φροντίσουν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ περιποίησιν τῶν ἀρχαιοτήτων.

Β'. Εἰς ὅποιονδήποτε ἐθνικὸν κτίριον, οἰκόπεδον, ἢ κήπον, ἐκποιούμενον ἢ μὴ, εὐρίσκονται ἀρχαιοτήτες, νὰ ἐκβάλλωνται καὶ νὰ φυλάττωνται εἰς ἀσφαλὲς μέρος.

Γ'. Ἐπειδὴ τινες τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν οἰκοδο-

μῶν εὐρίσκονται τοιοῦτοτρόπως περιπελεγμένα εἰς νέα κτίρια, ὥστε ἡμποροῦν νὰ κινδυνεύουν ἀπὸ τὰς ἐνδεχομένας πυρκαϊάς, τὰ νέα αὐτὰ κτίρια ὅσα πλησιάζουν τοιοῦτοτρόπως τὰς ἀρχαιοτήτας, θέλουν μείναι ἀνεκποίητα, καὶ τὸ ἐπαρχεῖον μετὰ τῆς φιλομούσου ἔταιρείας, ἔχουν τὴν ἀδειαν νὰ τὰ διαθέσουν ὅπως κρίνουν συμφερότερον, ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἀρχαιοτήτων.

Δ'. Εἰς ὅσα ἀρχαία κτίρια εὐρίσκονται ἐμπροστικαὶ ὕλαι, ἢ ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια ἡμποροῦν νὰ ἐπιφέρουν βλάβην εἰς αὐτὰ, νὰ ἀδειασθοῦν ἀμέσως μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς παρούσης διαταγῆς.

Ε'. Ἡ αὐτὴ φροντίς καὶ ἐπιμέλεια νὰ γίνεται, καὶ δι' ὅσας ἀρχαιοτήτας εὐρίσκονται καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς.

ΣΤ'. Τὰ ὑπουργεῖα τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῆς οἰκονομίας νὰ ἐνεργήσουν τὴν παροῦσαν διαταγὴν, καθ' ὅσον ἀνήκει εἰς τὸν κλάδον ἐκάστον.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 22 Φεβρουαρίου 1826

Ὁ Πρόεδρος

(Τ.Σ.)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
ΓΚΙΚΑΣ ΜΠΟΤΑΣΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΛΕΤΤΗΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΑΤΟΣ

4 Μάμουκα αὐτόθι τόμ. Θ' (1841) σ. 124.

5 Μάμουκα αὐτόθι ΙΑ' (1852) σ. 185.

6 Μάμουκα Τά κατά τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος τόμος ΙΑ' σ. 101 § 13, σ. 105 § 5, σ. 106, σ. 185 καὶ σ. 790.

«Ἀνεγνώσθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 43 ἔγγραφο τῶν εἰσερχομένων τῆς Α. Ε. (ΡΒ'), ἐκθέντος, ὅτι κατὰ συνέπειαν τοῦ 18 ἄρθρου τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως ἐκδοδομένης παρὰ τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἡ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγήν Ἀρχαιοτήτων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ πλεόντος ὠφελείας τοῦ Ἔθνους,

ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἐξαγωγήν τῶν συντριμμάτων μόνον, ὅταν ζητῶνται χάριν ἐπιστημονικοῦ τινος καταστάματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως.

Παρεδέχθη ἐπίσης καὶ ἡ γνώμη αὐτῆ τῆς Α. Ε. καὶ διευθύνθη ἡ κοινοποίησις πρὸς τὴν ἑπταμελῆ Ἐπιτροπὴν, ἣτις ἐπεφορτίσθη νὰ παρουσιάσῃ καὶ περὶ τούτου σχέδιον ψηφίσματος».

Τὸ ἔγγραφο τοῦ Κυβερνήτου (Μάμουκα αὐτ. ΙΑ' σ. 790) ἔχει ὡς ἑξῆς·

Ἄρ. 13578

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Δ' ΕΘΝΙΚΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ ἡ' ἄρθρον τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως τῆς Ἑλλάδος ἐκδοδομένης παρὰ τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (α), διαλαμβάνει αὐτολεξεὶ τὰ ἑξῆς· «Ὁ Διοικητὴς χρεωστέῃ νὰ ἐπαγρυπνῇ, διὰ νὰ μὴ πωλῶνται, μηδὲ νὰ ἐξάγονται αἱ Ἀρχαιοότητες ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος».

Ἡ ἐνεστώσα Κυβέρνησις, μηδὲν ἀμελήσασα πρὸς ἀκριβῆ ἐκπληρώσασιν τοῦ ἄρθρου τούτου, ἀπέβαλεν ὅλα τὰ περὶ ἐξαγωγῆς τῶν τοιούτων ζητήματα.

Τὸ ἀρχαιολογικὸν [Τμήμα] τῆς τῶν Γάλλων σοφῶν Ἐπιτροπῆς, ἀφ' οὗ ἀνέσκαψε διάφορα μέρη εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἀνεκάλυψε τὸν τόπον ὅπου κείται λείψανόν τινα ἀρχαίου Ναοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὑποθέτει ὅτι εἶναι τοῦ Διός, μᾶς ἐξήγησε πρὸ ὀλίγου, διὰ τοῦ Στρατηγοῦ Κυρίου Σνεϊδέρου, τὴν ἄδειαν νὰ μεταφέρῃ εἰς Γαλλίαν συντριμμάτα τινα, ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντα, τὰ ὅποια ἠμποροῦν νὰ χρησιμοποιήσων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὡς φωτίζοντα αὐτὴν εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς τῆς ἐρεῦνας.

Ἡ Συνέλευσις συμπεραίνει βέβαια τὰ αἰτία, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐφεσιν ταύτην τῶν Γάλλων σοφῶν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ζητήματα

εἶναι πιθανὸν νὰ μᾶς κάμουν καὶ ἄλλοι, καὶ νομιζομεν ὅτι, ὡς πρὸς τὰ λείψανα μόνον καὶ τὰ συντριμμάτα τῶν Ἀρχαιοτήτων, ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγήν αὐτῶν τότε μόνον, ὅταν ζητῆται χάριν ἐπιστημονικοῦ τινος καταστάματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως.

Ταῦτα παραχωροῦσα ἡ Ἑλλάς, δύναται νὰ λάβῃ ἀμοιβαίως ἀπὸ τὰς ἀνηκούσας Κυβερνήσεις πράγματα πολύτιμα καὶ ἀφείκτως ἀναγκαῖα εἰς καταστήματα κοινῆς παιδείας, Βιβλία δηλαδή, ἐργαλεῖα Ἀστρονομίας, γεωδαισίας, πρωτότυπα μηχανῶν, κτλ. κτλ.

Ἄν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ τὴν γνώμην ταύτην τῆς Κυβερνήσεως, θέλει κρίνει εὐλογον βέβαια νὰ ψηφίσῃ·

α' Νὰ ἐπικυρωθῶσι τὰ κατὰ τῆς ἐξαγωγῆς ἀρχαίων μνημείων ἐν Τροιζῆνι ψηφισθέντα.

β' Νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ κάμῃ ἐξαιρέσιν τοῦ κανόνος τούτου, χάριν τῶν ἐπιστημονικῶν καταστημάτων τῶν ξένων Ἐθνῶν, πλὴν μόνον διὰ λείψανα καὶ συντριμμάτα Ἀρχαιοτήτων.

Ἐν Ἀργεὶ τῇ 30ῃ Ἰουλίου 1829

(Τ.Σ.)

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ

Μάμουκα ΙΑ' σ. 105, 106.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

Η Δ' ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ,

Ψηφίζει

5. Προσέτιθη τὸ περὶ ἐξαγωγῆς Ἀρχαιοτήτων σχέδιον ψηφίσματος, κατὰ συνέπειαν τῆς ἡμερουσίου διατάξεως, ὡς ἔπεται.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

Η Δ' ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

«Θεωρήσασα τὸ ἄρθρον ΙΗ' τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως ἐκδοθείσης παρὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀπαγορεύον τὴν πώλησιν καὶ ἐξαγωγήν τῶν Ἀρχαιοτήτων ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος».

«Θεωροῦσα, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐκπληροῦσα τὸ διαληφθὲν ἄρθρον, ἀπέβαλεν ὅλας τὰς περὶ ἐξαγωγῆς τῶν τοιούτων αἰτήσεις».

Ψηφίζει

«Α'. Τὰ ψηφισθέντα παρά τῆς ἐν Τροίξῃνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως κατὰ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν μνημείων τῆς Ἀρχαιότητος, ἐπικυροῦνται».

«Β'. Δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγὴν μόνον τῶν συντριμμάτων τῶν Ἀρχαιοτήτων, καὶ ὅταν μόνον ζητῶνται ὡς συντελοῦντα εἰς τὰς Ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐπιστημονικοῦ τινος Καταστήματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως».

Ἐσυζητήθη περὶ τούτου, καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν ἀκόλουθον συνεδρίασιν ἡ ἐπικύρωσις του.

6. Ἀνεγνώσθη τὸ σχέδιον ψηφίσματος, ἀρθρ. 12 τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, περὶ βελτιώσεως τῶν ὑπαρχόντων, καὶ συστάσεως τῶν ἀπαιτουμένων Καταστημάτων πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Πατρίδος, ὡς ἔπειτα.

Μάμουκα ΙΑ' σ. 185.

ΨΗΦΙΣΜΑ Γ'

Η Δ' ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Θεωρήσασα τὸ ἀρθρον ΙΗ' τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως ἐκδοθείσης παρά τῆς ἐν Τροίξῃνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (2), ἀπαγορεύον τὴν πώλησιν καὶ ἐξαγωγὴν τῶν Ἀρχαιοτήτων ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Θεωροῦσα, ὅτι ἡ ἐνεστῶσα Κυβέρνησις, ἐκπληροῦσα τὸ διαληφθὲν ἀρθρον, ἀπέβαλεν ὅλας τὰς περὶ ἐξαγωγῆς τῶν τοιούτων αἰτήσεις.

Ψηφίζει

Α'. Τὰ ψηφισθέντα παρά τῆς ἐν Τροίξῃνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως κατὰ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν μνημείων τῆς Ἀρχαιότητος ἐπικυροῦνται.

Β'. Δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγὴν μόνον (3) τῶν συντριμμάτων τῶν Ἀρχαιοτήτων, καὶ ὅταν μόνον ζητῶνται ὡς συντελοῦντα εἰς

τὰς Ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐπιστημονικοῦ τινος Καταστήματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως.

Γ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα, καταχωρηθὲν εἰς τὸν Κώδικα τῶν Ψηφισμάτων καὶ ἐπικυρωθὲν, νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν τύπων καὶ ἐνεργηθῇ.

Ἐν Ἀργεῖ, τὴν δευτέραν Αὐγούστου, τῷ χίλιστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἐνάτῳ 1829.

Ὁ Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Ὁ Ἀντιπρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ

7 L. Ross Archäol. Aufs. 5.

8 Πρβ. Α. Χατζῆν ἐν ΠΑΕ 1929, 35-51.

9 Πρβ. Ἰωάννου Γενναδίου Ὁ Δόξδος Ἐλγιν καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀνά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθήνας ἰδίως ἀρχαιολογήσαντες ἐπιδρομαί, 1440-1837. Ἐν Ἀθήναις 1930, σελ. 140-146. Ἐν σελ. 141 ἔ. μνημονεύεται ἀρθρον τοῦ Léveque περὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐν Revue des Deux Mondes τῆς 15 Αὐγούστου 1851 καὶ

οἱ εὐφημοὶ περὶ τῆς Ἐταιρείας λόγοι τοῦ Beulé L'Acropole d'Athènes I. 74.

Τὸ ὅλον ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατοπτρίζεται καλῶς ἐν τῷ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἐκδοθέντι τεύχει: Τὸ ἔργον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἑκατονταετίαν, 1837-1937, ἐν ἀλφαβητικῇ διατάξει. Ἐν Ἀθήναις 1938.

0010046109

Αρχαιολογική Εταιρεία

